

Τκαρία

Η κορυφογραμμή του Αθέρα

ΔΙΑΣΧΙΣΗ ΛΙΜΑΝΙ ΑΓ. ΚΗΡΥΚΟΣ - ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΝΑΣ

Κείμενο - φωτογραφίες: ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ - ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΒΕΣΣΗ

Ο Αγ. Κήρυκος και ψηλά το Μουράτο
με το μονοπάτι για την κορυφογραμμή.

Παραδοσιακή αγροικία του νησιού
με τις χαρακτηριστικές πλάκες στη στέγη.

Το νησί μοιάζει κορυφογραμμή που αναδύεται μέσα από τη θάλασσα. Έχει καταπράσινες πλαγιές που αυλακώνονται από φαράγγια με νερά. Στα ψηλά κρύβονται παραδοσιακοί οικισμοί και στις ακτές ψαροχώρια. Επικοινωνούν με παλιά μονοπάτια από τα ορεινά περάσματα. Οι κάτοικοι νησιώτες και ορεισίβιοι ταυτόχρονα έμαθαν να ζουν ανεξάρτητοι. Περιπατώντας το νησί νιώσαμε την ομορφιά του μαζί με τους ανθρώπους. Είναι και ο μυθικός Ίκαρος σύμβολο στην αναζήτηση της ελευθερίας...

Στο εξωκλήσι του Αγ. Γιάννη που αρχίζει το μονοπάτι προς την κορφή Εφανός.

Στο δάσος του Μαυράτου με τους πρίνους και θέα στον Αγ. Κήρυκο και το Ικάριο Πέλαγος.

Στην πορεία για την κορυφογραμμή προσπερνάμε τα υπολείμματα του Καψαλινού Κάστρου.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ

Οι αρχαίες ονομασίες του νησιού ήταν αρχικά Δολίχη και Μάκρις για το επίμηκες σχήμα της. Την έλεγαν και Ιχθυόεσσα για τα πολλά ψάρια του Ικάριου Πελάγους. Η σημερινή ονομασία από το γνωστό μύθο του γιου του Δαίδαλου είναι μεταγενέστερη. Ο Ίκαρος σύμβολο της ελευθερίας των αιθέρων κατέπεσε κοντά στα νότια παράλια της. Ίχνη ανθρώπινης παρουσίας σημειώνονται στο νησί από τους προϊστορικούς χρόνους πιθανά στο Να. Η πρώτη οργανωμένη αποίκηση έγινε από τους Μιλήσιους των μικρασιατικών παραλίων. Εγκαταστάθηκαν αρχικά στα θέρμα στη νότια πλευρά δίπλα στο σημερινό Αγ. Κήρυκο. Στη συνέχεια ίδρυσαν την Οινόη στα βόρεια κοντά στο σημερινό χωριό Κάμιο. Τις δύο πόλεις κατέλαβε ο Πολυκράτης της Σάμου και μετά οι Πέρσες. Το νησί είχε στρατηγική θέση στον αρχαίο διάπλου του Αιγαίου. Ήταν επάνω στο θαλάσσιο δρόμο Κέα, Σύρος, Δήλος, Μύκονος, Ικαρία, Σάμος. Σημαντικός ήταν ο Ναός της Ταυροπόλου Αρτέμιδος στο ναυτικό σταθμό του Να. Οι δύο πόλεις της Ικαρίας έμειναν

στην ιστορία αποκομμένες για αιώνες μεταξύ τους. Ο ορεινός όγκος του Αθέρα τις χώριζε σε αντίθετες πλευρές του νησιού. Εντάχθηκαν στην Αθηναϊκή Συμμαχία καταβάλλοντας φόρους σαν ξεχωριστές κοινότητες.

Στα χρόνια των διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου κατέλαβε το νησί ο Δημήτριος ο Πολιορκητής. Τελικά το βασίλειο του Περγάμου την παραχώρησε μετά στους Ρωμαίους. Στα βυζαντινά χρόνια ανήκε στο θέμα της Σάμου και ήταν τόπος εξορίας. Ήταν στο μεσαίωνα που φτιάχτηκαν το «Κάστρο του Κοσκινά» και το «Καψαλινό Κάστρο» σαν παρατηρητήριο. Στη συνέχεια το νησί πέρασε στην κυριαρχία των Ενετών και Γενουατών. Αυτοί το εγκατέλειψαν στα δύσκολα χρόνια της πειρατείας για να καταφύγουν στη Χίο. Οι Ικαριοί έμειναν τότε μόνοι για να διαχειριστούν την τύχη τους. Κέρδισαν την αυτονομία από τους Τούρκους καταβάλλοντας κάποιο ετήσιο φόρο. Το 1821 ενώθηκαν με την επανάσταση, πολέμησαν στα πυρπολικά του Κανάρη και έλαβαν μέρος στο Μεσολόγγι. Παρέμειναν όμως σε τουρκική κατοχή μέχρι το 1912 όταν τίλεον το νησί ελευθερώθηκε οριστικά.

Το νησί που έμεινε πάνω από όλα ταυτισμένο με τον Ίκαρο, σύμβολο αναζητήσιμης της ελευθερίας.

Η ΦΥΣΗ

Η Ικαρία ανήκει στο σύμπλεγμα νησιών των ανατολικών Σποράδων. Έχει στενό και μακρύ σχήμα από ανατολή σε δύση. Γεωλογικά σχηματίζεται από κρυσταλλοσχιζοτόδη πετρώματα όπως σχιστόλιθο και σβεστόλιθο. Διασχίζονται από στρώματα γρανίτη, ορθώνοντας την κορυφογραμμή του Αθέρα. Του Πράμνιου των αρχαίων με τις διαδοχικές κορφές Βραχύβρεχο (875μ.), Καψαλινό Κάστρο (833μ.), Εφανός (1037μ.), Τσολιάς (950μ.), Προφ. Ηλιάς (942μ.), Πούντα (906μ.), Σταυρί (694μ.), Παπουτσοκρύφτης (723μ.), Μεγάλοφος (862μ.), Βαρκά (982μ.), Προβατοκεφαλός (1011μ.), Παράπυργος (971μ.), Υψώνα (915μ.). Οι βόρειες πλαγιές της κορυφογραμμής με ήπιες κλίσεις σβήνουν ομαλά στο Αιγαίο Πέλαγος. Τις ρυπιδώνουν όμως βαθιές χαράδρες με ποταμούς που έχουν νερά για όλο το χρόνο. Λίγα τα καλλιεργήσιμα εδάφη, κάποια με αμπέλια του Πράμνιου οίνου που ύμνησε και ο Όμηρος. Κάποια τεχνητά φράγματα κρατάνε τα νερά σχηματίζοντας όμορφες μικρές λίμνες. Οι

νότιες πλαγιές αντίθετα έχουν μεγάλες κλίσεις και σχηματίζουν ορθοπλαγιές. Πέφτουν απότομα στις ακτές που βρέχονται από το Ικάριο Πέλαγος. Η βόρεια πλευρά δέχεται πρώτη τις βροχές που φέρνουν οι βοριάδες από τη θάλασσα. Για το λόγο αυτό η βόρεια πλευρά έχει πλουσιότερη βλάστηση και πιο πολλά νερά από τη νότια.

Σε κάθε πλευρά τα σχίνα, οι πρίνοι, τα πλατάνια, τα πεύκα, οι κέδροι και τα κυπαρίσσια φτάνουν μέχρι τις ακτές. Ξεχωρίζουν τα δάση της Φάρδης με πρίνους, των Ραχών με ψηλά πεύκα και του Ράντη με ελαφοκουμαριές (ανδράκλιες) που έχει χαρακτηριστεί «NATURA 2000». Εντυπωσιακά κατεβαίνουν μέχρι τις βόρειες ακτές τα φαράγγια του Νερουλά, του Μύρωνα, του Χάρακα και της Χάλαρης, άλλης μιας προστατευόμενης περιοχής «NATURA 2000». Έχουν νερά συνήθως όλο το έτος που σχηματίζουν μικρούς καταρράκτες και «κολυμπήθρες» δροσιάς. Στα δασωμένα ζουν νυχτόβιες νυφίτσες και στα ποτάμια κάποιες νεροχελώνες, καβούρια και πιο σπάνια χέλια και νερόφιδα. Στην ορθοπανίδα ξεχωρίζουν η ενδημική γερακίνα των φαραγγίων και στα ψηλά ο νησιώτης σταυραετός. Στις πλαγιές της κορυφογραμμής βόσκουν τα «ρασκά» όπως λέγονται τα ελεύθερα αιγοπρόβατα.

Η Ικαρία μοιάζει μια δασωμένη κορυφογραμμή σαν να αναδύεται μέσα από τη θάλασσα.

Η ΖΩΗ

Η μορφολογία του νησιού με τα βουνά και τις αλιμένες ακτές επηρέασε την καθημερινότητα. Ο τόπος έμεινε απροστάτευτος για να απειληθεί ιδιαίτερα στα χρόνια της πειρατείας. Η ζωή έγινε τότε αφορήτη για τους κατοίκους των παραλιακών οικισμών. Οι Ικαριώτες αποσύρθηκαν στα δασωμένα στις πλαγιές της κορυφογραμμής του Αθέρα. Οι οικισμοί μεταφέρθηκαν σε ρεματιές και χαράδρες ώστε να μη φαίνονται από τη θάλασσα. Τα σπίτια είχαν μονόραχη στέγη με πλάκες χωρίς παράθυρα και καμινάδα. Ένας τοίχος μπροστά στο σπίτι έκρυβε τη νύχτα το φως της λάμπας. Ήταν η εποχή της «Αφάνειας» που το νησί έμοιαζε ακατοίκητο είτε πολύ φτωχό για κάθε επίδοξο επιδρομέα. Οι κάτοικοι έζησαν σε πλήρη απομόνωση για αιώνες, όμως έμειναν ελεύθεροι. Στη συνέχεια κερδίζοντας αυτοδιοίκηση από τους Τούρκους, καθιέρωσαν ένα

Το χτιστό μονοπάτι μετά το Καψαλινό Κάστρο στην πορεία για την κορφή.

δικό τους λαοκρατικό πολίτευμα. Το νησί ήταν χωρισμένο σε τρεις δήμους, είχαν προεστό και συμβούλιο γερόντων. Το μεγάλο συμβούλιο των τριών προεστών και των γερόντων ήταν η ανώτατη αρχή του. Ο Τούρκος αγάς που είχε τυπικό ρόλο το 1821 απομακρύνθηκε ειρηνικά στη Σμύρνη. Τον προηγούμενο αιώνα πολλοί Ικαριώτες μετανάστευσαν σε Αμερική και Αυστραλία. Οι κάτοικοι, νησιώτες με ορεσίβιο τρόπο ζωής, δούλευαν σκληρά όλη μέρα. Κτηνοτρόφοι, υλοτόμοι και καρβουνιάρηδες είχαν λιγοστά τα καλλιεργήσιμα εδάφη. Επέστρεφαν στα χωριά τους αργά και αυτά έπαιρναν ζωή και κίνηση όταν έπεφτε το σκοτάδι. Το ιδιαίτερο ωράριο της λειτουργίας των καταστημάτων χαρακτηρίζει το νησί μέχρι σήμερα. Ιδιαίτερα στα ορεινά χωριά κάποια μαγαζιά ανοίγουν από τη δύση του ήλιου μέχρι πολύ μετά τα μεσάνυχτα.

Στα δύσκολα χρόνια του Εμφυλίου, το νησί απομονωμένο επιλέγεται ως τόπος εξορίας πολιτικών κρατούμενων. Χιλιάδες υποστηρικτές των ανταρτών απομακρύνθηκαν από την ηπειρωτική Ελλάδα εκτοπισμένοι στην Ικαρία. Οι κάτοικοι έχοντας παραδοσιακά αυτόνομες αντιλήψεις θα τους αγκαλιάσουν με συμπάθεια. Κάποιοι από αυτούς πέρασαν στο αντάρτικο της γειτονικής Σάμου, άλλοι εργάστηκαν σε κοινωφελή έργα. Ο δρόμος Αρμενιστή - Ραχών, χωρίς δυναμίτες και μηχανές κατασκευάστηκε με την εργασία κατοίκων και εθελοντών πολιτικών κρατούμενων. Ο Ελληνικός Εμφύλιος τελείωσε το 1949 όμως το νησί έκρυβε αντάρτες μέχρι το 1955. Η τότε κεντρική εξουσία για όλα αυτά άφησε την Ικαρία χωρίς δημόσια έργα και ανάπτυξη. Τα πανηγύρια με μουσικές, χορούς, σφαχτά και τον Πράμινο οίνο, έγιναν έτσι ο θεσμός εράνων για τα τοπικά έργα.

Οι Ικαριώτες, μέχρι σήμερα «αυτόνομοι» στις αξίες τους, συνεχίζουν ένα διαφορετικό τρόπο ζωής.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

Λιμάνι Αγ. Κήρυκος - Χωριό Μαυράτο (1 ώρα και 20 λεπτά)

Ξεκινάμε από την πλατεία του Αγ. Κήρυκου που βρίσκεται το μνημείο των πεσόντων. Ακολουθούμε τα ασπρισμένα σκαλιά αριστερά από το μνημείο. Βγαίνουμε σε ασφαλτόδρομο προσπερνώντας την εκκλησία του Αγ. Κήρυκου. Προχωράμε ευθεία στο Παλιό Γυμνάσιο που γίνονται εργασίες μετατρο-

πής σε Αρχαιολογικό Μουσείο. Στη γωνιά του μαντρότοχου του Γυμνασίου στρίβουμε δεξιά και μετά αριστερά. Ακολουθούμε τον πίσω δρόμο του Γυμνασίου δίπλα στο μαντρότοχο. Όταν ο δρόμος έχει διχάλα εμείς συνεχίζουμε στα αριστερά. Ακολουθούμε πορεία Δ270° αφήνοντας τα τελευταία σπίτια του Αγ. Κήρυκου. Περνάμε σύγχρονη κατοικία με χαρακτηριστικό κυκλικό πύργο που μοιάζει ανεμόμυλος. Βγαίνουμε στον περιφερειακό τσιμεντόδρομο που οδηγεί στον οικισμό Παναγιά. Τον ακολουθούμε δεξιά με πορεία Β340° έχοντας στα αριστερά ρεματά με ελιές. Συναντάμε τα πρώτα σπίτια της Παναγιάς για να βγούμε σε ασφαλτόδρομο. Τον ακολουθούμε στα αριστερά για να φτάσουμε στην «πλατεία» του οικισμού. Δεν είναι παρά ένα σταυροδρόμι με οδική πινακίδα για τον Αγ. Παντελεήμονα και τον Εύδηλο. Χρειάζεται εδώ ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς συνεχίζουμε ευθεία στην κατεύθυνση του Εύδηλου. Στο πρώτο στενό ανηφορίζουμε αριστερά ακολουθώντας την οδό «Ηλ. Φυσιδα». Αφήνουμε τα τελευταία σπίτια της Παναγιάς για να βγούμε στον κεντρικό ασφαλτόδρομο Αγ. Κήρυκου - Εύδηλου.

Ακολουθούμε τον ασφαλτόδρομο αριστερά ανηφορίζοντας στην περιοχή της μεγάλης πυρκαγιάς του 1993. Βλέπουμε πρώτη φορά απέναντι τους οικισμούς Κουντουμάς και Τσουρέδες. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς μετά την τρίτη φουρκέτα αφήνουμε τον ασφαλτόδρομο. Ανηφορίζουμε αριστερά σε μικρό παράδρομο που έχει στην αρχή στριμμένο τσιμέντο. Είμαστε στο παλιό μονοπάτι για το Μαυράτο που χάνεται προσωρινά πίσω από μεταλλική εγκατάσταση βιοτεχνίας. Μπαίνουμε στο χωράφι με τις μικρές ελιές πάνω από το οικόπεδο της βιοτεχνίας. Αφήνουμε δεξιά περίφραξη με ζώα και άλλον ένα μεγάλο βιοτεχνικό χώρο. Αποκλίνουμε αριστερά πάνω από το χωράφι με τις μικρές ελιές. Βρίσκουμε ανάμεσα στους θάμνους το παλιό μονοπάτι για το Μαυράτο που έχει υπολείμματα από πλακόστρωτο. Το ακολουθούμε με πορεία Β0° μέχρι που κάποια σπαρτά μας κλείνουν το δρόμο. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς χωνόμαστε στα σπαρτά που πυκνώνουν και μας περνάνε στο ύψος. Διανύουμε με δυσκολία 50μ. μέσα στη μάζα με τα σπαρτά μέχρι τελικά να βγούμε. Βγαίνοντας αποκλίνουμε αριστερά και ακολουθώντας ξερολιθιές βρίσκουμε το μονοπάτι. Το ακολουθούμε όπως α-

Έχουμε από την κορυφογραμμή εντυπωσιακή θέα στα χωριά της νότιας ακτογραμμής.

Μετά τον Εφάνο προσεγγίζουμε το «Κακό Καταβασιδί» περνώντας στο εσπώνιο άκρο του άσους.

Το πέρασμα στο «Κακό Καταβασιδί» θέλει προσοχή ιδιαίτερα σε συνθήκες κακοκαιρίας.

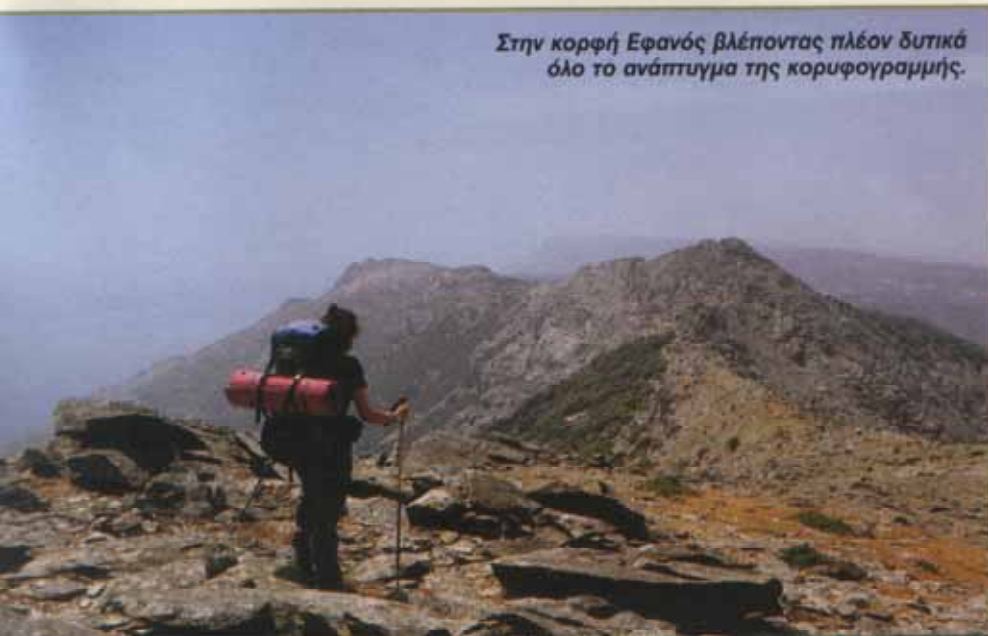
νηφορίζει καλογραμμμένο και σε πολλά διαστήματα πλακόστρωτο. Βλέπουμε ψηλά το Μαυράτο και Β340° το εκκλησάκι του Αι Γίαννη που σηματοδοτεί την πορεία μας. Εκεί αρχίζει το μονοπάτι που θα μας οδηγήσει στην κορφή του Αθέρα. Βγαίνουμε στον κεντρικό ασφαλτόδρομο όπου υπάρχει δεξιαμενή και πετρόκτιστη καλύβα. Τον ακολουθούμε αριστερά για να μπούμε γρήγορα στο Μαυράτο που είναι πνιγμένο στο πράσινο.

Χρειαστήκαμε από το λιμάνι του Αγ. Κήρυκου να ανηφορίσουμε στο χωριό Μαυράτο 1 ώρα και 20 λεπτά και είμαστε στα 435μ.

Χωριό Μαυράτο - Κορφή Εφάνος (2 ώρες και 10 λεπτά)

Αφήνουμε τον ασφαλτόδρομο του Μαυράτου ανηφορίζοντας σε τσιμεντόδρομο από την παιδική χαρά. Η είσοδος του σηματοδοτείται με πινακίδα «TERRA LORE» που αναφέρεται στο έργο σήμανσης των μονοπατιών του νησιού. Περνάμε την εκκλησία της Αγ. Παρασκευής και αμέσως μετά ο τσιμεντόδρομος σβήνει. Δεν κατηφορίζουμε στο χωματόδρομο αλλά ανεβαίνουμε στα σκαλιά δεξιά.

Στην κορφή Εφάνος βλέποντας πλέον δυτικά όλο το ανάπτυγμα της κορυφογραμμής.

Στο «Κακό Καταβασιδί» έχει καλά πατήματα όμως κάποια χρησιμοποιούμε και τα χέρια μας.

Η κορφή Τσολιάς τελειώνοντας το «Κακό Καταβασιδί» πριν βγούμε πάλι στα ομαλά.

Ο εντυπωσιακός φράκτης της κορυφογραμμής με τους «καρφωμένους» κυρτούς σχιστόλιθους.

Προσπερνάμε κτίσμα με πινακίδα «Κτίριο Ύδρευσης» για να βγούμε σε τσιμεντόδρομο. Τον ακολουθούμε αριστερά για την εκκλησία του Αϊ Γιάννη που βλέπουμε από χαμηλά. Αμέσως μετά την εκκλησία μπαίνουμε αριστερά σε τσιμεντόδρομο. Την είσοδό του την κλείνει «ποριά» και υπάρχει πινακίδα σήμανσης του μονοπατιού. Περνάμε την «ποριά» συνεχίζοντας για το νεκροταφείο του χωριού που δεξιά του φεύγει μονοπάτι. Το ακολουθούμε παράλληλα σε ξερολιθιά, στο δάσος κάτω από μεγάλους πρίνους. Το μονοπάτι καλογραμμένο στην αρχή χάνεται κάποια στιγμή σε ξέφωτο με φτέρες. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς θα διασχίζουμε το ξέφωτο αποκλίνοντας στα δεξιά. Ξαναβρίσκουμε το μονοπάτι καλογραμμένο έξω από τα δασωμένα. Ανηφορίζοντας με πορεία ΝΔ210^ο περνάμε κακό χωματόδρομο 4x4. Δεν τον ακολουθούμε δεξιά που οδηγεί σε κεραίες αλλά συνεχίζουμε πάντα στην ίδια κατεύθυνση. Το χτιστό μονοπάτι μας οδηγεί κάτω από το βράχο του «Καϊφαλινού Κάστρου». Έχουμε εντυπωσιακή θέα στον Αγ. Κήρυκο και τη Ν πλευρά του νησιού.

Ακολουθούμε το χτιστό μονοπάτι αποκτώντας θέα στη Β πλευρά του νησιού και το Αιγαίο Πέλαγος. Περνάμε καλύβα με στάνη για να βγούμε σε ράχη βλέποντας πρώτη φορά τον Εύδηλο. Χρειάζεται εδώ ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς υπάρχει πινακίδα σήμανσης πως το μονοπάτι διακλαδώνεται. Δεξιά περνά τη χαράδρα στην απέναντι πλαγιά κατηφορίζοντας στο Καραβόσταμο. Εμείς ακολουθούμε τη διακλάδωση αριστερά όπως ανηφορίζει για την κορφή. Τραβερσάρουμε πλάγια αρχικά με πορεία ΝΑ140^ο πάνω από αραιό δάσος με πρίνους. Βγαίνουμε σε πλατώμα ενώ δεξιά μας ανοίγει η βαθιά χαράδρα του Νερουλά. Ανηφορίζουμε εύκολα στην ψηλότερη κορφή του νησιού Εφανός με το τιμεντένιο κολονάκι. Έχουμε εντυπωσιακή θέα στη Σάμο, τους Φούρνους και πέρα από το Ικάριο Πέλαγος στην Πάτμο.

Χρειαστήκαμε από το χωριό Μαυράτο για να ανεβούμε στην κορφή Εφανός 2 ώρες και 10 λεπτά και είμαστε στα 1037μ.

Κορφή Εφανός - Κορφή Προφ. Ηλίας (1 ώρα και 45 λεπτά)

Αφήνουμε τον Εφανό κατηφορίζοντας ΝΔ όπως μας οδηγεί η κορυφογραμμή. Βλέπουμε τα μαύρα βράχια της επόμενης κορφής Τσολιάς που φαίνεται απόκριμη. Εκεί βρίσκεται το «Κακό Καταβασιδί» όπως ονόμαζαν οι ντόπιοι το πέραςμα. Το πεδίο αρχικά ομαλό, σταδιακά γίνεται κακοτράχαλο όσο πλησιάζουμε. Έχουμε Ν εντυπωσιακή θέα στο χωριό Ξυλοσύρτης που κατεβαίνει φιδωτός δρόμος. Ένα πρώτο βράχινο ύψωμα μπροστά μας το παρακάμπτουμε από αριστερά. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ να βρούμε το μονοπάτι, που περνά στο πάνω άκρο του δάσους με τους πρίνους. Κάποιοι «κούκοι» από σχιστόλιθους μας οδηγούν ανάμεσα στα βράχια. Καταλήγουμε σε στενό ζωνάρι και έχοντας τα βράχια δεξιά φτάνουμε σε στενό πέραςμα. Στις δύο πλευρές του χάσκουν γκρέμια που καταλήγουν πολύ χαμηλά. Συναντάμε γυρτή εκτεθειμένη πλάκα 2-3 μέτρα με σίγουρα πατήματα που χρησιμοποιούμε και τα χέρια μας. Το πέραςμα βατό με ΠΡΟΣΟΧΗ σε καλές καιρικές συνθήκες δυσκολεύει στην περίπτωση κακοκαιρίας. Σε συνθήκες ομίχλης, βροχής είτε δυνατού αέρα μπορεί να γίνει ιδιαίτερα επικίνδυνο. Συνεχίζουμε σε ασφαλές ζωνάρι κάτω τώρα από τον κύριο βράχινο όγκο της

κορφής Τσολιάς. Περνάμε εύκολα βράχινη ράμπα που χρησιμοποιούμε λίγο και τα χέρια μας βγαίνοντας σε κόψη. Η κορφή Τσολιάς (950μ.) με τον «καλόγερο» από στυβαγμένους σχιστόλιθους είναι μερικά βήματα δεξιά μας.

Συνεχίζουμε με ΠΡΟΣΟΧΗ στη σύντομη κόψη για να την αφήσουμε κατεβαίνοντας από αριστερά της, όπου συναντήσαμε φράκτη ξερολιθιάς. Το πέραςμα στο «Κακό Καταβασιδί» ολοκληρώθηκε και η κορυφογραμμή πλέον ομαλοποιείται. Το πεδίο πλαταινει και προχωράμε δίπλα σε φράκτη με «καρφωμένους» γυρτούς σχιστόλιθους. Προσδιορίζει τα όρια ανάμεσα στις παλιές κοινότητες του νησιού και τα βοσκοτόπια τους. Τραβερσάρουμε ύψωμα με βράχια στα αριστερά μας και ακολουθούμε πάλι το φράκτη της κορυφογραμμής. Έχουμε στα Β πρώτη φορά θέα μαζί και στα δύο λιμάνια, του Εύδηλου και του Καραβόσταμου. Βγαίνουμε στον αυχένα Δοκίμι που υπάρχει καλοφτιαγμένο τοίχαιο ξερολιθιάς με πόρτα, όπου φτάνει χωματόδρομος. Περνάει εδώ το μονοπάτι από το χωριό Χρυσόστομο της Ν ακτής που κατεβαίνει Β στο χωριό Αρέθουσα. Ανηφορίζουμε μετά την άκρη της ξερολιθιάς στην κορφή Προφ. Ηλίας αν και μπορούμε να την παρακάμψουμε. Έχουμε Δ θέα στις κορφές Πούντες και το εξωκλήσι Αγ. Ευστάθιος που σηματοδοτεί την πορεία μας.

Χρειαστήκαμε από την κορφή Εφανός να βγούμε στην κορφή Προφ. Ηλίας 1 ώρα και 45 λεπτά και είμαστε στα 942μ.

Προφ. Ηλίας - Εξωκλήσι Αγ. Δημήτριος (2 ώρες και 55 λεπτά)

Κατηφορίζουμε από τον Προφ. Ηλία κατά προτίμηση από τα ίδια επιστρέφοντας στο Δοκίμι. Συνεχίζουμε στον ορεινό δρόμο που έγινε για τις ανάγκες των κτηνοτρόφων. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς τον ακολουθούμε αριστερά και όχι δεξιά όπου βγάζει σε κεραία. Περνάμε «ποριά» και στη συνέχεια ακόμη δύο «ποριές» που κλείνουν το δρόμο. Ο δρόμος παρακάμπτεται την κορφή τραβερσάρωντας τις πλαγιές του Προφ. Ηλία που αιγοπρόβατα «ρασκά» βόσκουν ελεύθερα. Τελειώνει στο εξωκλήσι Αγ. Ευστάθιος που το είχαμε πρωτοδεί από τον Προφ. Ηλία. Συνεχίζουμε με ΝΔ πορεία σε μονοπάτι τραβερσάρωντας την πλαγιά στα αριστερά μας. Καταλήγουμε σε πλατύ αυχένα που χωρίζει

Στον Αγ. Ευστάθιο πριν τον αυχένα ανάμεσα στον Προφ. Ηλία και τη Μεγάλη Πούντα.

τον Προφ. Ηλία με την κορφή της Μεγάλης Πούντας (906μ.). Οι Ν πλαγιές της φαίνονται εντυπωσιακά κάθετες και εμείς βέβαια την τραβερσάρουμε από τη Β πλευρά της.

Συνεχίζουμε από τον αυχένα σε πεδίο χωρίς τους σχιστόλιθους που είναι πλέον γεμάτο με αβεστολιθικά πετρώματα. Περνάμε πλάτωμα με παλιά ακαλλιεργήτα χωράφια και αραιούς πρίνους. Βγαίνουμε σε ράχη με θέα στη Μικρή Πούντα (765μ.) και τη μακριά συνέχεια της διαδρομής. Κατηφορίζουμε ελαφρά διασχίζοντας «θάλασσα αβεστολίθων» που μας φαίνεται ατελείωτη. Οι βροχές και ο αέρας τους έχουν απογυμνώσει από το χώμα και αποχρωσμένοι προεξέχουν. Συνεχίζουμε για ώρα περνώντας ανάμεσά τους, είτε περνώντας από βράχο σε βράχο. Δεν υπάρχει μονοπάτι αλλά μας οδηγούν τα παράλληλα γκρέμια της κορυφογραμμής στα αριστερά μας. Η πορεία από ΝΔ τώρα γίνεται Δ στο διάστημα μετά τη Μεγάλη Πούντα προς τη Μικρή Πούντα. Βλέπουμε ΒΔ το λόφο με το «Κάστρο του Κοσκινά» στην κορφή του. Διακρίνουμε στα Δ χαμηλότερα τον ασφαλτόδρομο Εύδηλου - Μαγγανίτη που σηματοδοτεί την πορεία μας. Κάπου δίπλα στον ασφαλτόδρομο βρίσκεται αθέατο το εξωκλήσι Αγ. Δημήτριος. Διασχίζουμε θαμνώδη περιοχή με φρύγανα αφήνοντας στα αριστερά μας τη Μικρή Πούντα. Καταλήγουμε στη διασταύρωση του ασφαλτόδρομου Εύδηλου - Μαγγανίτη με το χωματόδρομο για το «Καψάλινο Κάστρο». Έχει εδώ σχετικές τροχιαίες πινακίδες και υπάρχει στέρνα με τρεχούμενα νερά. Ανηφορίζουμε στον ασφαλτόδρομο αριστερά και στα 800μ. συναντάμε το εξωκλήσι Αγ. Δημήτριος. Πίσω από το ιερό με Α κατεύθυνση φεύγει μονοπάτι που περνά από στύλο της ΔΕΗ και οδηγεί σε πηγή. Εναλλακτικά 2300μ. από τη διασταύρωση κατηφορίζοντας στον ασφαλτόδρομο δεξιά βρίσκεται ο οικισμός Κοσοκία. Προσφέρεται για κατασκήνωση και υπάρχει ταβέρνα που κατά κανόνα είναι ανοιχτή.

Χρειαστήκαμε από κορφή Προφ. Ηλίας να καταλήξουμε στο εξωκλήσι Αγ. Δημήτριος 2 ώρες και 55 λεπτά και είμαστε στα 560μ.

Αγ. Δημήτριος - Κορφή Μεγάλοφος (2 ώρες και 20 λεπτά)

Συνεχίζουμε στη μικρή ρεματιά με τους πρίνους απέναντι από τον Αγ. Δημήτριο. Βγαίνουμε γρήγο-

ρα σε ξέφωτο στην πλατιά πάνω από το δασάκι με τους πρίνους. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς αποκλίνουμε αριστερά όπου βράχια οριοθετούν την πορεία μας. Βρίσκουμε κοντά τους το μονοπάτι με τα σημάδια πράσινης και κόκκινης μπογιάς. Το ακολουθούμε Δ270° όπως διασχίζει πετρώδες οροπέδιο με φρύγανα. Πλησιάζοντας σε δασάκι το περνάμε από αριστερά για να μπούμε στο δάσος του Ράντη. Έχει ενταχθεί στις προστατευόμενες περιοχές «NATURA 2000». Απλώνεται ΝΑ σε πλαγιές που είναι κατάφυτες με πρίνους, αριές, κουμαριές και ανδράκλες. Αφήνουμε αριστερά την κορφή Σταυρί (694μ.) βγαίνοντας στο ομώνυμο διάσελο. Χρειάζεται εδώ ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς το μονοπάτι διακλαδώνεται αριστερά στο χωριό Μαγγανίτη και δεξιά στο χωριό Φραντάτο. Εμείς συνεχίζουμε Δ στην ίδια κατεύθυνση για το χωριό Χριστός Ραχών. Βγαίνουμε από τα δασωμένα και ανηφορίζουμε χωρίς σήμανση αποκλίνοντας αριστερά. Βλέπουμε την κορφή Παπουτσοκρύφτης με τις κάθετες Ν πλαγιές της. Εμείς την προσεγγίζουμε ανηφορίζοντας από τις ομαλές με τα αραιά φρύγανα Β πλαγιές. Στην Παπουτσοκρύφτη (723μ.) έχει ταιμενένιο κολονάκι, φαίνεται ο Μαγγανίτης και έχουμε θέα στις απόκρημνες ΝΔ ακτές του νησιού ενώ διακρίνονται η Νάξος με τη Μύκονο.

Στα Δ290° βρίσκεται η ομαλή και πλατιά κορφή Μεγάλοφος που σηματοδοτεί την πορεία μας. Μας χωρίζει μέχρι τις πλαγιές της πλατιά λάκα σαν οροπέδιο. Δεν υπάρχει πλέον σήμανση και κατηφορίζουμε μέχρις εκεί από ομαλή πλάγια με φρύγανα. Καταλήγουμε σε κακό χωματόδρομο 4x4 που τον ακολουθούμε δεξιά. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ όταν ο δρόμος κάνει στροφή δεξιά καθώς τον αφήνουμε. Ακολουθούμε αριστερά «κούκους» που μας οδηγούν από δυσδιάκριτο μονοπάτι. Ανηφορίζουμε ανάμεσα σε θάμνους προσπερνώντας χαρακτηριστικούς στρογγυλεμένους βράχους. Βγαίνουμε σε ράχη που μοιάζει οροπέδιο με χαρακτηριστικούς ογκόλιθους και αποκλίνουμε αριστερά. Οι «κούκοι» μπερδεύονται σε διάφορες κατευθύνσεις και επιλέγουμε αυτούς στα αριστερά. Συνεχίζουμε σε κόντρα περνώντας δίπλα από βράχια για να παρακάμψουμε από αριστερά το δάσος. Αφήνουμε δεξιά τους πρίνους για να περάσουμε μετά κυκλικά από πάνω τους. Βγαίνουμε πάνω από τα δασωμένα σε χέρσο πεδίο που είναι διάσπαρτο με

Διασχίζοντας τη «θάλασσα αβεστολίθων» που απλώνεται μεταξύ Μεγάλης και Μικρής Πούντας.

Η ορθοπλαγιά της Μικρής Πούντας και ο Αγ. Δημήτριος ανηφορίζοντας στον Παπουτσοκρύφτη.

Μπαίνοντας στο δάσος του Ράντη μετά τον Αγ. Δημήτριο προς την κορφή Παπουτσοκρύφτης.

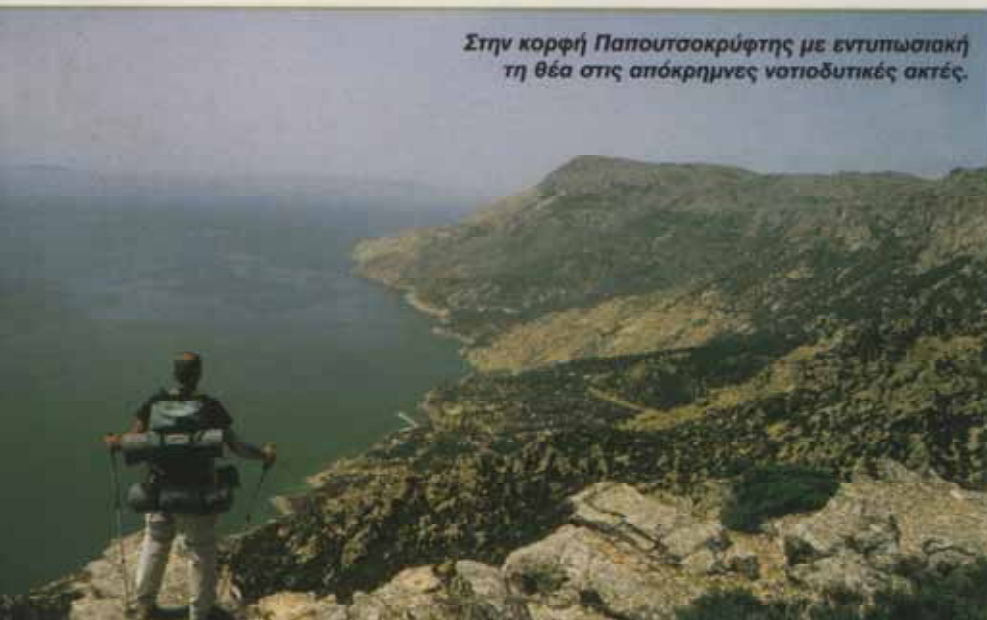
πέτρες. Είμαστε στην πλατιά και ομαλή κορφή Μεγάλοφος έχοντας αφήσει οριστικά την κορυφογραμμή.

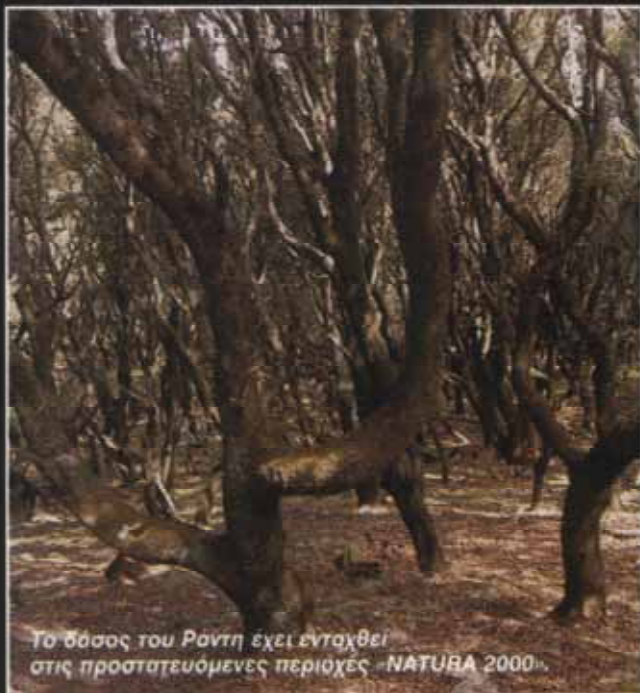
Χρειαστήκαμε από το εξωκλήσι Αγ. Δημήτριος για να βγούμε στην κορφή Μεγάλοφος 2 ώρες και 20 λεπτά και είμαστε στα 862μ.

Κορφή Μεγάλοφος-Χωρ. Χριστός Ραχών (3 ώρες και 10 λεπτά)

Συνεχίζουμε μετά το πλάτωμα της κορφής με την ίδια κατεύθυνση. Βρίσκουμε αμέσως χαμηλό βράχο με σήμανση κόκκινης μπογιάς. Δείχνει δεξιά «Direct Ράχες» στα ΒΔ320° και αριστερά «Ζιζόκαμπος - Αμμούδια» στα Δ280°. Χρειάζεται εδώ ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς επιλέγουμε να συνεχίσουμε αριστερά αν και ο προορισμός μας είναι το χωριό Χριστός Ραχών. Βλέπουμε την κορφή Σελλάδια στα Δ260° που σηματοδοτεί την πορεία μας. Ένας όρθιος σχιστόλιθος πάνω σε βράχια μας δείχνει την πορεία. Κατηφορίζουμε σε πεδίο με γυμνούς στρογγυλεμένους ογκόλιθους πέφτοντας σε ρεματιά. Ρηχή και δασωμένη με αραιούς πρίνους, έ-

Στην κορφή Παπουτσοκρύφτης με εντυπωσιακή τη θέα στις απόκρημνες νοτιοδυτικές ακτές.

Το δάσος του Ροντή έχει ενταχθεί στις προστατευόμενες περιοχές NATURA 2000.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Ξεκινώντας τη διάσχιση από τον Αγ. Κηρικό και μέχρι το χωριό Μαυράτο προς το παρόν δεν υπάρχει σήμανση. Στη συνέχεια υπάρχουν πινακίδες που μας οδηγούν μέχρι την κορυφογραμμή του Αθέρα. Στην κορυφογραμμή μας οδηγεί η γενική κατεύθυνση από τις διαδοχικές κορφές. Εξαιρείται το «Κακό Καταβασιδι» που «κούκοι» σηματοδοτούν το πέρασμα ανάμεσα στα βράγια. Συνεχίζοντας μετά το εξωκλήσι Αγ. Δημήτριος το μονοπάτι έχει σημάδια με πράσινη και μπλε μπογιά. Ανηφορίζοντας στην κορφή Πεντάλοφος μας οδηγούν κάποιοι «κούκοι». Πλησιάζοντας στην περιοχή των Ραχών το δίκτυο των μονοπατιών έχει αριθμισμένη κόκκινη σήμανση. Στο φαράγγι της Χάλαρης μας οδηγούν οι πινακίδες μέχρι τον οικισμό Νας. Σε πολλά σημεία της διαδρομής που περιγράψουμε η σήμανση ατονεί είτε χάνεται. Στις περιπτώσεις αυτές επιστρατεύοντας και την εμπειρία σας θα σας βοηθήσει η περιγραφή.
- Στην περιγραφή αναφέρεται πως όλη η διάσχιση καλύπτεται σε 15 ώρες και 20

λεπτά. Αυτός όμως είναι ο καθαρός χρόνος και με ιδανικές συνθήκες, χωρίς να υπολογίσουμε στάσεις και άλλες καθυστερήσεις. Στην πραγματικότητα θα χρειαστείτε περισσότερο για να απολαύσετε τη διαδρομή υπολογίστε να αφιερώσετε τουλάχιστον ένα διήμερο. Προτείνουμε για ενδιάμεση διανυκτέρευση σε αντίκτινο το εξωκλήσι Αγ. Δημήτριος, που κοντά του έχει πηγή ή το γειτονικό οικισμό Κοσοίκια που υπάρχει ταβέρνα κατά κανόνα ανοικτή. Στον Άγιο Κηρικό και στο Νας με τον Αρμενιστή, υπάρχουν δωμάτια και ταβέρνες για τη διαμονή σας. Στην περίπτωση που περπατήσετε και κάποιες διακλαδώσεις του δικτύου των μονοπατιών υπολογίστε άλλες τόσες μέρες και λίγες θα είναι.

- Κάποια για να κερδίσουν χρόνο παραλείπουν το μέρος της πεζοπορικής διαδρομής από τον Αγ. Κηρικό και ανηφορίζουν οδικά στο Μαυράτο που ξεκινά και το σηματοδοτημένο μονοπάτι για το «Καφαλιό Κάστρο» και τον Ερανό. Προτεί-

χει τρεχούμενα νερά. Την περνάμε κάθετα ανηφορίζοντας σε πλαγιά με εντυπωσιακούς στρογγυλεμένους ογκόλιθους ιδανικούς για «boulder». Σκαρφαλώνουμε εύκολα στην κορφή Σελλάδια (883μ.) που σχηματίζεται από γιγάντιους στοιβαγμένους ογκόλιθους. Διακρίνουμε ΒΔ320° χαμηλά στη ρεματιά του Μύρωνα το φράγμα με την τεχνητή λίμνη στην Ι.Μ. Μουντέ. Σηματοδοτεί την πορεία μας καθώς κάποια στιγμή θα περάσουμε κοντά της.

Απέναντι από τα Σελλάδια στα Δ280° στην πλαγιά της κορφής Βιγλί (828μ.) φαίνεται μονοπάτι. Την τραβερσάρι καλογραμμένο και πρέπει να φτάσουμε εκεί. Αφήνουμε τα ίδια τα Σελλάδια και τα παρακάμπτουμε από δεξιά. Ακαθόριστο μονοπάτι περνά ανάμεσα σε θάμνους ενώ αφήνουμε δεξιά σιάνη. Χαρακτηριστική όπως είναι υπερυψωμένη σε βράχιο εξώστη έχει περιφράξει με συμπατόπλεγμα. Κατηφορίζουμε αποκλίνοντας αριστερά μέχρι να συναντήσουμε καλογραμμένο μονοπάτι. Το ακολουθούμε δεξιά περνώντας καμένη περιοχή που στέκουν κάποια πεύκα. Το μονοπάτι για λίγο κπτό προπερνά ερείπιο ξερολιθιάς κόβοντας κάθετα ρεματιά με νερά. Αλλάζουμε τώρα πορεία στα Β350° βρίσκοντας το καλογραμμένο μονοπάτι που τραβερσάρι το Βιγλί. Έχει στο ξεκίνημα κάποια κόκκινα σημάδια και το ακολουθούμε έχοντας δεξιά ρεματιά. Το μονοπάτι σβήνοντας μας βγάζει σε βράχιο εξώστη με θέα στη λίμνη. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς τα γύρω γκρέμια μας εμποδίζουν να συνεχίσουμε. Εκεί, λίγο πριν τον εξώστη αλλάζουμε πορεία στα Δ280° φεύγοντας αριστερά. Τραβερσάριμε πλάγια με πεύκα χωρίς εμφανές μονοπάτι ακολουθώντας ξερολιθιάς. Κυκλώνουμε από τα Β το Βιγλί μέχρι που βρίσκουμε πάλι καλογραμμένο μονοπάτι. Το ακολουθούμε δεξιά καθώς έχει κάποια κόκκινα σημάδια και μας βγάζει σε δασικό δρόμο. Είναι ο δρόμος Χριστός Ραχών - Αμμούδια που τον ακολουθούμε δεξιά προσπερνώντας δεξαμένη. Κατηφορίζουμε προς τις Ράγες

από πευκόφυτη περιοχή και σε διακλάωση συνεχίζουμε δεξιά. Προσπερνάμε αμπελία για να καταλήξουμε σε κεντρική διασταύρωση που συναντώνται πέντε χωματόδρομοι. Αξίζει προσωρινή παράκαμψη δεξιά καθώς στα 400μ. κρύβεται η λίμνη και κοντά της η Ι.Μ. Μουντέ (Ευαγγελιστριάς).

Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς τελικά στη διασταύρωση των πέντε δρόμων συνεχίζουμε αριστερά. Ακολουθούμε το χωματόδρομο με πορεία ΝΔ240° και σήμανση (11). Στα 300μ. προσπερνάμε διπλή διακλάωση και αμέσως μετά έχει άλλη διακλάωση δεξιά. Κατηφορίζουμε εδώ δεξιά περνώντας από τις εγκαταστάσεις της μη κυβερνητικής οργάνωσης «Αρχιτέλαος». Στο διάστημα μπροστά της ο χωματόδρομος είναι για λίγο στρωμένος με τσιμέντο. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ όταν 300μ. από τις εγκαταστάσεις το τσιμέντο τελειώνει. Αφήνουμε το δρόμο κατηφορίζοντας αριστερά σε μονοπάτι με κάποια σήμανση. Περνάμε πετρόκτιστο στάβλο πέφτοντας στη ρεματιά του χάρτη με πλατάνια και νερά. Ανηφορίζοντας στην άλλη πλευρά της το μονοπάτι έχει αριστερά διακλάωση για το χωριό Καστανιές. Αφήνουμε αυτή την επιλογή συνεχίζοντας ευθεία στα ΝΔ250° ακολουθώντας ξερολιθιά. Βλέπουμε απέναντι ψηλότερα τα σπίτια του Χριστού Ραχών μέχρι να φτάσουμε στο εξωκλήσι Αγ. Τριάδα. Το αφήνουμε πίσω μας συνεχίζοντας αριστερά του που έρχεται τσιμεντόδρομος. Προσπερνάμε διακλάωση προχωρώντας στα ίδια αλλά σε χωματόδρομο και μετά καλοφταγμένο τσιμεντόδρομο. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ αφού στα 200μ. αφήνουμε αυτόν τον τσιμεντόδρομο. Κατηφορίζοντας δεξιά σε μονοπάτι ακολουθούμε τη σήμανση πέφτοντας σε δασωμένη ρεματιά με ψηλά πεύκα. Περνάμε από γέφυρα, ρεματιά με τρεχούμενα νερά και ανηφορίζουμε στον κεντρικό ασφαλτόδρομο. Τον ακολουθούμε δεξιά μέχρι την «πύλη» του πεζοδρόμου με τα μαγαζιά και τις ταβέρνες στο Χριστό Ραχών.

Χρειαστήκαμε από την κορφή Μεγάλοφος για να

βγούμε στο χωριό Χριστός Ραχών 3 ώρες και 10 λεπτά και είμαστε στα 465μ.

Χωριό Χριστός Ραχών - Οικισμός Νας (Κάτω Ράγες) (1 ώρα και 40 λεπτά)

Αφήνουμε τις Ράγες από την «πύλη» μπροστά στην εκκλησία Μεταμόρφωση Σωτήρος. Ακολουθούμε τη σήμανση απέναντι σε τσιμεντόδρομο που αμέσως έχει διακλάωση. Συνεχίζουμε αριστερά σε μονοπάτι που περνά ανάμεσα σε κήπους. Φτάνοντας σε δχάλα κάνουμε δεξιά και στη ρεματιά όλο δεξιά. Περπατάμε δίπλα σε τοίχειο ξερολιθιάς μέχρι που συναντάμε αριστερά σκαλάκια. Τα ανεβαίνουμε για να βγούμε σε δρομάκι που πέφτει αμέσως σε χωματόδρομο. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς τον ακολουθούμε αριστερά και τον αφήνουμε γρήγορα παίρνοντας δεξιά μονοπάτι. Κατηφορίζουμε ανάμεσα σε θάμνους για να βγούμε πάλι σε χωματόδρομο. Τον ακολουθούμε αριστερά και μετά τη φουρκέτα του δρόμου συναντάμε τσιμεντένιο φρεάτιο με παρακείμενο δάμα. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς εδώ η διαδρομή διακλαδώνεται. Αριστερά κατηφορίζει το μονοπάτι στην τοξωτή γέφυρα Λουπάστρας. Εμείς αφήνουμε αυτή την επιλογή συνεχίζοντας στα σημεία δεξιά καθώς έχουμε πρόβλημα χρόνου. Ανηφορίζουμε σε χωματόδρομο με πορεία Β10° για ράχη σε καμένη περιοχή με αραιά πεύκα. Ο δρόμος κάνει στροφή δεξιά και τότε τον αφήνουμε συνεχίζοντας ευθεία σε μονοπάτι. Πέφτουμε σε χωματόδρομο για να προσπεράσουμε σύγχρονες κατοικίες. Αμέσως μετά έχει διακλάωση αριστερά και πινακίδα σήμανσης «Φαράγγι Χάλαρης».

Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς συνεχίζουμε στο χωματόδρομο αριστερά και αμέσως τον αφήνουμε. Κατηφορίζουμε δεξιά ανάμεσα σε κλαδιά και πεσμένα δένδρα αναζητώντας δυσδιάκριτο αρχικά μονοπάτι. Συνεχίζουμε δεξιά ανάμεσα στα πεύκα τραβερσάριμε πλάγια δεξιά μας. Το μονοπάτι ξεκινάει πλέον και για ένα διάστημα κτι-

νομμε ξεκινώντας πολύ νωρίς καλύτερα να ακολουθήσετε ολοκληρωμένη τη διαδρομή σύμφωνα με την περιγραφή. Πάντως όπως και να έχει μπορείτε ανάλογα το χρόνο και τη διάθεση σας, να επιλέξετε κάποιες επιμέρους διαδρομές όπως απλά την ανάβαση στον Εφάνο ή τα μονοπάτια της περιοχής των Ραχών.

- Μετά την κορφή Εφάνος το πέρασμα στο «Κακό Καταβασιδί» χρειάζεται προσοχή καθώς είναι βραχώδες και σε κάποια σημεία πολύ απόκρημνο. Σας οδηγούν ανάμεσα στα βράχια «κούκοι» να περάσετε το στενό ζωνάρι και μετά τα δύο χαμηλά εκτεθειμένα περάσματα με κάποια σίγουρα πατήματα που θα χρησιμοποιήσετε και τα χέρια σας. Το πέρασμα μπορεί να γίνει ιδιαίτερα επικίνδυνο σε συνθήκες κακοκαιρίας με δυνατό άνερα, ομίχλη και βροχή. Προσπερνώντας την κορφή Τσαλιές, το «Κακό Καταβασιδί» τελειώνει και η κορυφογραμμή πάλι ομαλοποιείται. Στην περίπτωση που επιλέξετε να υποχωρήσετε επιστρέφοντας από τα ίδια μπορείτε να ακολουθήσετε

τη διακλάδωση για το Καραβόσταμο. Στην περίπτωση αυτή για να επανέλθετε στην κορυφογραμμή περνώντας από το χωριό Αρέθουσα θα χρειαστείτε μια επιπλέον μέρα πορείας.

- Ορειβατικός χάρτης 1:50.000 σχετικός με τη διαδρομή που περιγράφουμε είναι «Ικαρία-Φούρνοι» της ROAD EDITIONS. Υπάρχει και «Ο γύρος των Ραχών με τα πόδια» του ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΡΑΧΙΩΤΩΝ ΙΚΑΡΙΑΣ. Πρόκειται για καλαισθητή γραφική παρουσίαση της περιοχής Ραχών με τα ποτάμια και τα μονοπάτια της. Περιέχει πολύ ενδιαφέροντα κείμενα για την ιστορία και τη ζωή του νησιού. Μπορείτε να τον προμηθευτείτε από το βιβλιοπωλείο της «Ανάβασης» στην Αθήνα, το Πρακτορείο Εφημεριδών στον Αγ. Κήρυκο και το φωτογραφείο στο Χριστό Ραχών. Στο www.eoskavalas.com θα βρείτε πολλές πληροφορίες του Ε.Ο.Σ. Καβάλας σχετικές με τη διαδρομή που περιγράφουμε αλλά και τις άλλες διακλαδώσεις των μονοπατιών του νησιού.

- Τα αιγοπρόβατα του νησιού βόσκουν ελεύθερα στις πλαγιές σε μεγάλες περιφραγμένες εκτάσεις. Υπάρχουν σε αυτές «ποριές» (πάρτες) που περνάνε τα μονοπάτια και οι δρόμοι που τις διασχίζουν. Θα συναντήσετε αρκετές «ποριές» στη διαδρομή που είναι κλειστές και περνώντας πρέπει πάντα να τις ξανακλείνετε. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για να μην αναμιγνύονται τα κοπάδια διαφεύγοντας σε άλλες βοσκές και να αποφεύγονται ζημιές στις καλλιέργειες.

- Ολοκληρώνοντας τη διάσχιση ο καλύτερος τρόπος να επιστρέψετε από το Νας (Κάτω Ράχες) στον Αγ. Κήρυκο είναι με το λεωφορείο της γραμμής που κάνει στάση στον Αρμενιστή. Στο (22750) 22944-23522 θα σας ενημερώσουν για τα δρομολόγια που δεν είναι και ιδιαίτερα πυκνά. Υπάρχουν και TAXI από τον Αγ. Κήρυκο 6972398568, 6972640154 και τον Χριστό Ραχών 6932556072 - 6977509230 και η διαδρομή χρεώνεται 45 ΕΥΡΩ σε τρέχουσες τιμές.

- Για να ταξιδέψετε από τον Πειραιά στον Αγ. Κήρυκο αφιερώστε της διάσχισης ενημερωθείτε πρώτα στο (22750) 22207 για τα δρομολόγια καθώς κάποια πλοία πιάνουν στο λιμάνι του Εύδηλου και άλλα στο λιμάνι του Αγ. Κήρυκου. Εξετάστε και τις πτήσεις των Ολυμπιακών Αερογραμμών που έχουν προσιτές τιμές, καθώς είναι επιδοτούμενες και το αεροδρόμιο της Ικαρίας βρίσκεται κοντά στον Αγ. Κήρυκο που είναι η αφετηρία της διάσχισης.

- Ολοκληρώνοντας τη διάσχιση όταν επιστρέψετε στον Αγ. Κήρυκο επισκεφτείτε τα λουτρά στα Θέρμα. Φτάνεται εύκολα με τα πόδια ακολουθώντας τον τοιμεντένιο δρόμο από την πλατεία του Αγ. Κήρυκου. Τα θερμά λουτρά «Σπηλιά» (22750) 24049 που ανακαινίστηκαν πρόσφατα διαθέτουν σάουνα και πισίνα με υδρομασάζ. Λειτουργούν όλο το χρόνο και προσφέρουν μια εξαιρετική ευκαιρία για χαλάρωση που θα ήταν παραλειψη να μην απολαύσετε.

στό μας οδηγεί. Περνάμε ψηλά από την κοίτη του φαράγγι της Χάλαρης που ανοίγει αριστερά μας. Έχει ενταχθεί στις προστατευόμενες περιοχές «NATURA 2000». Βλέπουμε πίσω και μπροστά μας όλο το άνοιγμά του μέχρι τη θάλασσα. Περνάμε διακλάδωση που έρχεται στο μονοπάτι από το γεφύρι της Λουπάστρας και συνεχίζουμε δεξιά. Περνάμε «ποριές» και όταν το μονοπάτι έχει διακλάδωση για Μαγγανίτη συνεχίζουμε δεξιά. Προχωράμε παράλληλα σε συρματόπλεγμα δεξιά μας και περνώντας σε αυτό τρύπα το έχουμε μετά αριστερά. Το μονοπάτι συνεχίζει καλογραμμένο δίπλα σε βράχια μέχρι που σβήνει δίπλα σε συρματόπλεγμα. Χρειάζεται εδώ

ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς λίγο πριν έχει αριστερά «ποριά» που είναι κάπως δυσδιάκριτη. Την περνάμε συνεχίζοντας σε καλογραμμένο μονοπάτι και θέα στο φαράγγι. Βλέπουμε στις πλαγιές ξερολιθιές με ακαλλιέργητα χωράφια και κάποια κτίσματα από την περίοδο της «Αφάνειας». Συνεχίζουμε διακλάδωση που κατηφορίζει αριστερά στην κοίτη του φαραγγιού. Πέφτουμε στο ποτάμι με τα τρεχούμενα νερά και τις «κολυμπήθρες» κοντά στο γεφύρι που περνά ο δρόμος. Τον ακολουθούμε δεξιά καταλήγοντας στον οικισμό Νας με το παρακείμενο Ψαροχώρι Αρμενιστής που υπάρχουν ταβέρνες.

Χρειαστήκαμε από το χωριό Χριστός Ραχών να

κατηφορίσουμε στον οικισμό Νας (Κάτω Ράχες) 1 ώρα και 40 λεπτά και είμαστε στην ακτή.

Συνολικά για να ολοκληρώσουμε τη διάσχιση από το λιμάνι του Αγ. Κήρυκου της ΒΑ ακτής, να ανέβουμε και να ακολουθήσουμε την κορυφογραμμή του Αθέρα και να κατηφορίσουμε στον οικισμό Νας (Κάτω Ράχες) της ΒΔ ακτής, χρειαστήκαμε 15 ώρες και 20 λεπτά προσπάθειας. Αυτός όμως είναι ο καθαρός χρόνος και με ιδανικές συνθήκες χωρίς να υπολογίσουμε στάσεις και τις άλλες καθυστερήσεις. Στην πραγματικότητα θα χρειαστείτε περισσότερο και για να απολαύσετε τη διαδρομή υπολογίστε να αφιερώσετε τουλάχιστον δύο ημέρες.

